

Det kongelige danske geografiske Selskab.

det første Møde i Vinteren 1893—94 holdt Dr. phil. *J. Østrup* Foredrag om kulturhistoriske og topografiske Iagttagelser fra Egnen omkring Palmyra.

I det andet Møde holdt Kaptajn i Flaaden *A. Hovgaard* Foredrag om Polarforskningens nuværende Standpunkt.

I det tredje Møde holdt Premierløjtnant i Flaaden *V. Garde* Foredrag om sin Vandring 1893 paa den grønlandske Indlandsis, hvorefter Dr. phil. *K. Rørdam* meddelte nogle Oplysninger om geologiske Forhold i Kjøbenhavns Omegn med særligt Hensyn til de ved Frihavnens Udgravning iagttagne Forhold.

Om Erhvervs- og Befolknings-Forholdene i Grønland.

Af *Carl Ryberg*, Kontorchef i den Kgl. grønlandske Handel.

II.

I Tidernes Løb er der skrevet Adskilligt om Befolkningsforholdene i Grønland, og de fleste Forfattere have, saavidt mig bekjendt, set alt Andet end lyst paa Forholdene i vort fjerne Biland, ja, enkelte have endog paastaaet, at det grønlandske Folk var viet til Undergang, at Befolkningen aftog i synlig Grad o. m. m. Dr. *Fridtjof Nansen* siger saaledes i sin Bog, betitlet „Eskimoliv“, Kristiania, 1891, S. 276, efter at have anført forskjellige Tal til Støtte for sin Paastand, at: „Dette Samfund (det grønlandske) sejler med Lig i Lasten“.

Uden her at ville indlade mig paa en Kritik af den sidstnævnte Forfatters Udtalelser om Grønland og grønlandske Forhold i det Hele taget, skal jeg i det Følgende søge at skaffe Opklaring paa, hvorvidt Befolkningsforholdene i Grønland virkelig ere saa fortvilede, som af Dr. *Nansen* anført, og jeg kan da begynde med at udtale, at det heldigvis ikke staaer saa galt til med disse, men at man tværtimod tør se Fremtiden imøde med fuld Fortrøstning til, at det grønlandske Samfund nok vil bevare sin Tilværelse.

Her maa det imidlertid ikke lades ude af Betragtning, at blandt en Befolkning som den grønlandske med mindre heldige hygieiniske og sanitære Forhold, der ere en nødvendig Følge af Klimaet og af Befolkningens Erhverv som Jagtfolk, og som navnlig

fremtræde i Husenes mindre renlige Tilstand og Befolkningens Evne og Tilbøjelighed til at sætte sig ud over Alt, hvad der kan henføres under fornuftig Levevis, maa Epidemier, naar de først optræde, kræve et ret betydeligt Mandefald. Særlig gaaer det her som maaske ogsaa andre Steder ud over Børn i den spæde Alder; men forevrigt pleje Epidemier ikke at spørge om Alder og Kjøen, men bortrive uden Hensyn Unge og Gamle, Mandfolk og Kvinder. Omendskjønt det grønlandske Samfund i den af mig her behandlede 31aarige Periode (1861—1891) har været hjemsøgt af adskillige, ja, endog af flere alvorlige Epidemier, har det dog bevist, at det er sejt og levedygtigt.

Allerede i Egedes Tid var Grønland hjemsøgt af en epidemisk Sygdom, Kopperne, der antages at have krævet 2 à 3000 Ofre blandt den indfødte Befolkning; i 1782—85 skal der have hersket en pestagtig Epidemi i en stor Del af Sydgrønland, under hvilken mange døde; i 1800 optraadte Kopperne atter i Egedesmindes og Holstensborgs Distrikter og krævede c. 350 Ofre, og endelig herskede der i Aarene 1805—06 atter en Epidemi, ledsaget af Misfangst og Hungersnød. Optraeden af Epidemier kan saaledes ikke siges at være noget særligt Nyt i Grønlands Historie, men heldigvis har Landet i den nyere Tid været forskaanet for saa fordærlige Farsoter som de nysnævnte. Den Sygdom,

der nutildags — sikkert ligesom i tidligere Tid — hyppigst optræder epidemisk, er en Forkølelsessygdom, der snart har Navn af „Influenza“ og snart kaldes „Stingepidemi“; den optræder som Regel om For-aaret eller Sommeren, naar mildere Vejrlig indtræffer, og forplanter sig gjerne med rivende Hurtighed, men der er forevrigt Intet i Vejen for, at den kan optræde paa saa godt som enhver Aarstid, og den kræver som Regel altid mange Ofre.

Jeg skal nu begynde med at fremsætte en specificeret Fortegnelse over den samlede Folkemængde i Sydgrønland, i Nordgrønland og i hele Grønland i den ovenfor nævnte 31aarige Periode:

(Tabel A.) **Oversigt**

over

Folkemængden i Grønland i Aarene 1861—1891.

Den indfødte Befolkning udgjorde:

31. De- cem- ber	Syd- grøn- land.	Nord- grøn- land.	Hele Grøn- land.	31. De- cem- ber	Syd- grøn- land.	Nord- grøn- land.	Hele Grøn- land.
1861	5744	3809	9553	1877	5339	4069	9408
1862	5655	3847	9502	1878	5387	4144	9531
1863	5605	3886	9491	1879	5441	4192	9633
1864	5460	3944	9404	1880	5475	4276	9751
1865	5503	3978	9481	1881	5484	4217	9701
1866	5557	3986	9543	1882	5503	4254	9757
1867	5481	3871	9352	1883	5566	4278	9844
1868	5484	3919	9403	1884	5469	4328	9797
1869	5511	3990	9501	1885	5500	4414	9914
1870	5585	4080	9615	1886	5486	4497	9983
1871	5519	4026	9545	1887	5586	4536	10122
1872	5446	3995	9441	1888	5679	4542	10221
1873	5453	4060	9513	1889	5614	4563	10177
1874	5512	4115	9627	1890	5636	4618	10254
1875	5360	4113	9473	1891	5691	4553	10244
1876	5258	4119	9377				

I Henhold til tidligere Folketællinger androg Folkemængden

i	Syd- grøn- land.	Nord- grøn- land.	Hele Grøn- land.	i	Syd- grøn- land.	Nord- grøn- land.	Hele Grøn- land.
1805	3516	2530	6046	1845	5532	2969	8501
1820	?	?	6236	1850	?	3233	?
1830	?	?	6997	1855	6132	3516	9648
1834	4888	2468	7356	1860	5909	3739	9648
1840	5130	2747	7877				

*) Denne Sygdoms Forekomst er videnskabeligt behandlet af nuværende Professor Carl Lange, (jvfr. Særtryk af Bibliotek for Læger, 5. Række, 3. Bind. 1864).

For de enkelte Kolonidistrikters Vedkommende stille Forholdene sig saaledes:

Sydgrønlands Distrikter:

	Juliane- haab.	Frede- rikshaab.	Godt- haab.	Sukker- toppen.	Holstens- borg.
1805	1819	579	712	277	129
1840	2165	602	1157	529	677
1855	2561	708	1258	768	837
1860	2598	769	1181	697	664
1865	2606	728	973	697	499
1870	2532	781	969	761	542
1875	2244	719	941	866	590
1880	2268	751	926	951	579
1885	2321	748	913	941	577
1891	2499	754	892	962	584

Nordgrønlands Distrikter:

	Ege- des- minde.	Chri- stians- haab.	Ja- cobs- havn.	Riten- benk.	God- havn.	Uma- nak.	Uper- nivik.
1805	390	483	270	408	182	348	449
1840	666	395	285	367	217	489	828
1855	856	462	336	375	291	672	524
1860	926	517	381	372	275	690	578
1865	1015	522	399	406	278	728	630
1870	988	486	427	437	235	775	682
1875	991	464	423	530	186	815	704
1880	1010	492	419	482	204	912	757
1885	1045	511	410	480	218	948	802
1891	1060	478	467	484	301	993	770

Da det imidlertid ikke er de absolute Tal, der afgjøre, hvorvidt et Samfund bestaaer selvstændigt eller ej, idet Tilgang og Afgang i saa Henseende jo spille en vigtig Rolle, turde det maaske her blive af største Interesse at undersøge Forholdet mellem indtrufne Fødsler og Dødsfald i den her behandlede Periode, da det kun er dette Forhold, man kan anvende ved Bedømmelsen af Samfundets Levedygtighed. Hvad angaaer Til- og Afgang udefra, da have disse Omvexlinger efter Forholdenes Natur ingen væsentlig Betydning i Grønland, hvor der kun kan komme Tilgang ved hedenske Østgrønlanderes Omflytning til Vestkysten — hvormange der i den 31aarige Periode paa denne Maade ere tilkomne, vil nærmere blive opgivet nedenfor — samt ved at udøbte Grønlandere nordfra nedsætte sig i et af Nordgrønlands Distrikter — hvormange der paa denne Maade ere tilkomne, kan ikke opgives med Bestemthed, men det kan med Sikkerhed siges, at denne Indvandring er uden al Betydning — thi om nogen Til- eller Afgang fra andre eskimoiske Lande er der aldrig Tale; derimod vil der altid være stor Forskjel paa de enkelte Kolonidistrikters Folketal

	Sydgrønland.			Nordgrønland.			Hele Grønland.		
	Fødte.	Døde.	Overskud af Fødte mod Døde.	Fødte.	Døde.	Overskud af Fødte mod Døde.	Fødte.	Døde.	Overskud af Fødte mod Døde.
1861—70	2077	2349	÷272	1280	1026	+254	3357	3375	÷ 18
1871—80	2241	2308	÷ 67	1448	1217	+231	3689	3525	+164
1881—91	2409	2258	+151	1663	1377	+286	4072	3635	+437

fra et Aar til et andet, bortset fra Fødsler og Dødsfald, idet der, særlig i Nordgrønland, finder hyppige Omflytninger Sted mellem de forskellige Distrikter, hvilket selvfølgelig er uden Betydning for Grønlands samlede Folketal.

Den efterstaaende Fortegnelse giver Oplysning om,

(Tabel B.) **Oversigt**
over
Fødsler og Dødsfald blandt den indfødte
Befolkning i Grønland i Aarene 1861—91.

	Sydgrønland.				Nordgrønland.				Hele Grønland.			
	Ialt		For 1000 Individer.		Ialt		For 1000 Individer.		Ialt		For 1000 Individer.	
	Fødte.	Døde.	Fødte.	Døde.	Fødte.	Døde.	Fødte.	Døde.	Fødte.	Døde.	Fødte.	Døde.
1861	190	273	33	48	107	93	28	24	297	366	31	38
1862	189	272	33	48	145	82	38	21	334	354	35	37
1863	200	246	36	44	116	75	40	19	316	321	33	34
1864	199	362	36	66	134	82	34	21	333	444	35	47
1865	215	176	39	32	143	105	36	26	358	281	38	30
1866	240	187	43	34	124	116	31	29	364	303	38	32
1867	206	277	38	51	108	221	28	57	314	498	34	53
1868	183	192	33	35	130	89	33	23	313	281	33	30
1869	204	194	37	35	139	73	36	18	343	267	36	28
1870	251	170	45	30	134	90	33	22	385	260	40	27
1871	246	321	45	58	139	142	35	35	385	463	40	49
1872	188	225	34	41	138	168	35	42	321	398	34	42
1873	263	261	48	48	149	81	37	30	412	342	43	36
1874	215	162	39	29	153	101	37	25	368	263	38	27
1875	216	363	40	68	143	136	35	33	359	499	38	53
1876	210	313	40	60	156	156	38	38	366	469	39	50
1877	253	163	47	31	134	133	33	45	387	346	41	37
1878	211	162	39	30	155	78	37	19	366	240	38	25
1879	223	173	41	32	141	96	34	23	364	269	38	28
1880	221	165	40	30	140	76	33	18	361	241	37	25
1881	210	209	38	38	134	192	32	46	344	401	35	41
1882	227	210	41	38	141	104	33	24	368	314	38	32
1883	218	158	39	28	141	123	33	29	359	281	36	29
1884	210	298	38	55	139	86	32	20	349	384	36	39
1885	208	179	38	33	132	97	41	22	390	276	39	28
1886	204	218	37	40	150	79	33	18	354	297	35	30
1887	209	161	37	29	156	112	34	25	365	273	36	27
1888	249	162	44	29	141	119	31	26	390	281	38	28
1889	209	272	37	49	168	156	37	34	377	423	37	42
1890	215	193	40	34	161	97	35	21	376	290	37	28
1891	250	198	44	35	150	212	33	47	400	410	39	40
Ialt	6727	6915			4391	3820			11118	10535		
Gjennemsnit		39	40			34	28			37	35	

hvormange Fødsler og Dødsfald, der i den 31aarige Periode ere indtrufne i Sydgrønland, i Nordgrønland og i hele Grønland, ledsaget af en Beregning over, hvormange der ere fødte og døde for hvert 1000 Levende.

De her anførte Tal ere uddragne af de officielle Mandtalslister, der hvert Aar indsendes af vedkommende Inspektør, og ere byggede paa de fra Kolonibestyrerne indhentede Oplysninger.

Af den meddelte Oversigt vil det allerede fremgaa, at det grønlandske Samfund som Helhed taget ikke „sejler med Lig i Lasten“, thi noget Saadant kan man dog ikke med Rette sige om et Samfund, hvor i en Række af 31 Aar Fødslerne *overstige* Dødsfaldene med 583 (af en Befolkning paa ca. 10,000 Individer). Herimod kunde maaske indvendes, at dette Overskud kunde være fremkommet i den første Del af Perioden, og at Tilbagegangen derfor godt kunde være tilstede alligevel; for at modbevise denne mulige Paastand har jeg inddelt Perioden i 3 Underperioder, nemlig 1861—70, 1871—80 og 1881—91, og Forholdet bliver da som ovenstaaende Tabel udviser; altsaa Fremgang og ikke, som Dr. Nansen siger, Tilbagegang.

Hvad Folketællingerne i længst svundne Dage angaaer, da turde det sikkert være Tvivl underkastet, om de kunne udgives som fuldt paalidelige; jeg skal imidlertid ikke her opholde mig ved dem, men gaa over til nærmere at forklare det af mig ved mine Beregninger over den 31aarige Periode indvundne Resultat.

Naar det paa den ene Side viser sig, at der i de 31 Aar fremkommer et Overskud af Fødte mod Døde paa 583, vil man paa den anden Side af Tabel B se, at dette Overskud skyldes Befolkningen i Nordgrønland (+771), hvorimod Befolkningen i Sydgrønland viser en Tilbagegang af 188 (altsaa Overskud af Døde mod Fødte). Ligeledes vil man se, at der for 1000 Levende i Gjennemsnit døde i Nordgrønland 28, men i Sydgrønland 40, ligesom der for

det samme Antal Levende i Gjennemsnit fødtes i Nordgrønland 34, i Sydgrønland derimod 39. Heraf turde man maaske være tilbøjelig til at antage, at Befolkningen i Nordgrønland levede under bedre sanitære Vilkaar; dog troer jeg, at dette ikke forholder sig saaledes, men derimod at Grunden maa søges deri, at Sydgrønland i den omtalte Periode oftere har været hjemsogt af alvorlige Epidemier, og at disse paa Grund af de i Sydgrønland tilstedeværende særlige Forhold ere optraadte med forholdsvis større Dødelighed end i Nordgrønland. Idet jeg senere vil faa Lejlighed til nærmere at betragte Dødeligheden i Sydgrønland, turde det maaske være af Interesse at se, hvorledes Forholdene mellem Fødsler og Dødsfald stille sig indenfor de forskellige Kolonidistrikter; Oplysninger i saa Hen-

seende findes i nedenstaaende Tabeller C og D, der indeholde Fortegnelse over de i den 31aarige Periode indtrufne Fødsler og Dødsfald dels i de sydgrønlandske Kolonidistrikter (C), dels i de nordgrønlandske (D), ledsagede af en Beregning over, hvormange der ere fødte og døde for hvert 1000 Levende.

Heraf vil man se, at medens i Sydgrønland kun 2 Kolonidistrikter, Sukkertoppen og Holstensborg, kunne møde op med et positivt Resultat, er dette paa en enkelt Undtagelse nær (Jacobshavns Distrikt) Tilfældet med alle Kolonidistrikterne i Nordgrønland.

Medens Gjennemsnits-Fødselsprocenten i Nordgrønland synes at være nogenlunde ens i de forskellige Distrikter, svingende fra 32 til 35 pr. ‰, udviser den større Svingninger i Sydgrønlands Distrikter,

(Tabel C.)

Oversigt

over Fødsler og Dødsfald blandt den indfødte Befolkning i de sydgrønlandske Kolonidistrikter i Aarene 1861—1891.

	Julianaabaas Distrikt.				Frederikshaabs Distrikt.				Godthaabs Distrikt.				Sukkertoppens Distrikt.				Holstensborg Distrikt.			
			For 1000 Individider.				For 1000 Individider.				For 1000 Individider.				For 1000 Individider.				For 1000 Individider.	
	Fødte.	Døde.	Fødte.	Døde.	Fødte.	Døde.	Fødte.	Døde.	Fødte.	Døde.	Fødte.	Døde.	Fødte.	Døde.	Fødte.	Døde.	Fødte.	Døde.	Fødte.	Døde.
1861	86	72	33	28	28	20	37	26	86	61	81	53	19	26	28	38	21	94	39	176
1862	96	89	37	34	24	29	32	39	27	101	25	93	28	24	40	35	14	29	27	56
1863	102	94	39	36	16	38	22	52	30	79	29	78	28	15	39	21	24	20	46	38
1864	84	98	32	38	29	39	40	54	35	94	36	98	33	77	49	114	18	54	37	110
1865	89	85	34	33	32	30	44	41	35	29	36	30	37	20	53	29	22	12	44	24
1866	116	100	44	38	29	19	39	26	39	38	40	39	36	26	51	37	20	4	39	8
1867	84	195	34	78	33	25	44	33	35	27	36	28	25	16	35	22	29	14	55	27
1868	82	92	33	37	26	32	34	42	26	38	27	40	28	22	38	30	21	8	39	15
1869	104	101	41	40	22	23	29	30	30	53	32	35	35	21	46	28	13	16	25	30
1870	108	86	43	34	43	26	55	33	41	25	42	26	30	17	39	22	29	16	54	30
1871	109	199	44	81	38	44	49	57	31	28	33	29	47	27	60	35	21	23	39	43
1872	68	182	29	78	24	10	31	13	39	20	41	21	32	9	38	11	20	4	36	7
1873	88	129	38	56	48	27	60	34	46	44	49	47	47	46	55	54	34	15	60	27
1874	87	68	37	29	36	36	45	45	33	24	35	26	41	20	47	23	18	14	31	24
1875	90	178	40	79	39	123	54	171	28	80	30	32	33	19	38	22	26	13	44	22
1876	85	174	40	81	30	36	42	51	39	46	41	49	41	33	45	37	15	24	27	44
1877	109	72	50	33	32	17	44	23	39	41	42	44	49	23	53	25	24	10	42	17
1878	89	48	40	22	32	25	43	34	26	28	28	30	37	37	40	40	27	24	47	42
1879	88	67	39	30	33	30	44	40	80	27	32	29	44	32	47	34	28	17	48	29
1880	86	61	38	27	37	29	49	39	37	32	40	35	45	29	47	31	16	14	28	24
1881	96	95	42	42	29	22	38	29	24	34	26	37	35	44	38	47	26	14	44	24
1882	88	125	39	56	33	19	43	25	44	23	46	30	38	28	40	30	24	10	40	17
1883	97	64	43	28	31	32	40	41	33	23	35	24	38	22	40	23	19	17	32	28
1884	87	74	38	32	42	75	57	101	34	51	37	55	35	53	37	56	12	45	21	79
1885	81	58	35	25	31	18	41	24	32	46	35	50	42	41	45	44	22	16	38	28
1886	83	86	36	37	40	30	53	40	28	32	31	35	33	52	36	57	20	18	35	32
1887	100	63	41	26	28	26	37	34	27	24	29	26	32	31	36	34	22	17	38	30
1888	122	61	49	25	42	23	53	29	21	22	23	24	44	38	47	41	20	18	35	31
1889	87	124	36	51	43	36	55	46	31	36	34	39	32	48	36	53	16	28	28	50
1890	97	70	39	29	34	50	45	65	16	34	18	38	44	21	46	22	24	18	42	32
1891	116	72	46	29	35	50	46	66	29	36	33	40	40	30	42	31	30	10	51	17
Ialt	2904	3082			1019	1039			1001	1211			1125	947			675	636		
Gjennemsnit			39	41			43	44			34	41			43	36			39	37

(Tabel D.)

Oversigt

over Fødsler og Dødsfald blandt den indfødte Befolkning i de nordgrønlandske Kolonidistrikter
i Aarene 1861—1891.

	Egedesminde Distrikt.			Christianshaabs Distrikt.			JacobsHAVNS Distrikt.			Ritenbenks Distrikt.			Godhavn's Distrikt.			Umanaks Distrikt.			Uperniviks Distrikt.		
	Føds.	Føds.	Døde.	Føds.	Føds.	Døde.	Føds.	Føds.	Døde.	Føds.	Føds.	Døde.	Føds.	Føds.	Døde.	Føds.	Føds.	Døde.	Føds.	Føds.	Døde.
1861	24	27	29	20	13	37	24	9	12	5	30	7	9	20	17	29	25	15	18	26	22
1862	44	9	16	16	9	30	17	14	15	11	40	6	8	29	19	42	28	18	11	80	18
1863	24	10	24	18	7	34	13	10	35	11	30	9	3	27	19	39	27	16	15	27	25
1864	81	86	81	20	5	87	9	10	25	4	88	10	10	33	12	32	17	23	5	37	8
1865	80	80	80	13	28	25	54	12	30	21	52	11	6	30	10	41	14	26	8	41	13
1866	31	47	31	12	8	23	6	12	14	12	22	8	10	22	29	21	39	29	11	84	17
1867	82	64	83	14	33	28	65	10	41	26	108	3	23	13	17	31	23	15	18	24	28
1868	48	26	48	11	16	28	33	16	7	40	17	11	7	40	29	4	20	17	12	26	19
1869	29	25	29	12	13	25	27	12	5	29	12	18	4	13	32	8	42	10	32	9	48
1870	36	19	36	15	9	31	19	18	9	42	21	11	3	17	13	8	26	20	16	29	23
1871	85	29	85	14	24	29	50	15	19	36	45	6	13	25	53	33	33	12	20	30	57
1872	29	47	30	12	25	53	53	14	16	88	38	4	4	24	24	30	41	25	25	19	37
1873	88	15	88	16	12	34	15	16	11	38	26	7	6	40	84	80	22	23	13	32	19
1874	88	21	88	13	12	29	27	10	24	18	14	8	4	44	22	44	28	30	17	42	24
1875	84	43	84	16	7	34	15	15	11	85	26	22	9	48	59	38	84	20	25	28	36
1876	33	25	34	17	16	36	34	15	40	37	99	19	8	32	43	43	19	23	23	25	33
1877	87	49	89	16	18	33	38	13	18	32	45	14	6	40	30	28	38	16	32	16	32
1878	35	11	36	11	14	31	29	12	11	30	27	14	7	5	34	24	44	22	51	26	8
1879	82	15	82	15	14	24	30	12	10	29	25	20	9	5	41	23	37	30	42	34	27
1880	36	13	36	13	6	43	12	13	7	31	17	14	5	20	89	22	16	16	18	30	14
1881	27	39	27	40	21	22	48	6	24	15	59	20	10	5	47	24	29	58	33	66	31
1882	85	24	85	14	14	28	28	10	11	25	28	15	5	1	25	5	33	22	29	23	38
1883	32	33	32	18	13	36	26	16	14	39	34	15	9	9	43	19	18	21	20	32	19
1884	30	27	29	26	12	10	25	21	13	9	22	19	7	0	33	0	35	12	38	13	23
1885	46	26	44	25	9	43	18	13	10	32	24	19	8	46	37	35	24	37	25	46	9
1886	36	12	34	11	17	15	31	12	17	29	40	15	10	42	32	29	16	31	17	32	6
1887	19	35	17	20	19	40	38	9	12	21	27	16	7	42	32	29	16	31	17	32	6
1888	34	28	32	26	10	27	21	21	13	48	27	15	14	63	18	36	18	37	19	28	33
1889	42	40	40	88	17	9	36	19	16	14	85	31	8	31	19	25	14	26	14	28	24
1890	32	18	30	17	10	43	20	19	8	42	18	11	17	22	39	45	8	33	31	34	28
1891	30	31	28	29	18	48	38	17	7	36	15	18	3	5	61	18	29	21	29	18	38
Ialt	1056	858		487	444		82	414	426		32	506	287	209	911	667		780	612		151
Gjennemsnit	34	27		82	29		32	33	33		35	28	209	209	33	29		26	26		35

hvor den laveste er 34 pr. ‰, den højeste 43*). Ligeledes synes der i Nordgrønland at være større Stabilitet tilstede med Hensyn til Gjennemsnits-Dødelighedsprocenten i de forskjellige Distrikter (26, 27, 28, 28, 29, 29 og 33 pr. ‰) end i Sydgrønland, hvor Procenten pr. ‰ viser sig at være 36, 37, 41, 41 og 44**).

Til Oplysning om, hvorledes Forholdet med Hensyn til Fødsler og Dødsfald stiller sig i Sydgrønland mellem de danske og de herrnhutiske Menigheder (de mæhriske Brødre-Menigheder), har jeg i hestaaende Tabel E givet en Oversigt over dette Forhold, idet jeg dog hertil skal bemærke, at ved „dansk Menighed“ forståes Befolkningen i alle Distrikterne i Sydgrønland, der henhører under den danske Mission, og med Benævnelsen „herrnhutisk Menighed“ menes de Grønlændere i Julianehaabs og Godthaabs Distrikter, der henhøre under den herrnhutiske Mission.

Inddeler man, som foran under Tabel B, Perioden i 3 Underperioder ρ : 1861—70, 1871—80 og 1881—91, faaes følgende Resultat:

	Dansk Menighed.			Herrnhutisk Menighed.		
	Fødte.	Døde.	Overskud af Fødte mod Døde.	Fødte.	Døde.	Overskud af Fødte mod Døde.
1861—70	1458	1518	÷ 60	619	831	÷ 212
1871—80	1653	1521	+ 132	588	787	÷ 199
1881—91	1734	1582	+ 152	675	676	+ 1

Den danske Menighed har altsaa i første Underperiode givet et negativt, i de to andre et positivt Resultat, medens for den herrnhutiske Menighed alle tre Underperioder give et negativt Resultat. Det ses saaledes allerede heraf, at Nedgangen hovedsagelig viser sig for den herrnhutiske Menighed.

For yderligere at paavise Forholdet mellem dansk og herrnhutisk Menighed i de blandede Distrikter

*) Den høje Fødselsprocent i Frederikshaabs Distrikt (43 pr. ‰) hidrører utvivlsomt fra den Omstændighed, at der i dette Distrikt fødes forholdsvis mange Børn udenfor Ægteskab som Følge af, at der ved det i Distriktet værende Kryolitbrud aarlig opholder sig en større Mængde europæiske Arbejdere.

**) Med Hensyn til den store Dødelighedsprocent (44 pr. ‰) i Frederikshaabs Distrikt skal jeg bemærke, at denne vistnok for en Del stammer fra Udstedet Arsuik og Omegn, hvor syfilitisk Sygdom er optraadt og har anrettet stor Skade blandt Befolkningen; en nærmere statistisk Oversigt over dette Forhold har jeg imidlertid ikke kunnet skaffe tilveje.

ρ : Julianehaabs og Godthaabs, har jeg i efterstaaende Tabel F opstillet en Oversigt over Fødsler og Dødsfald i bemeldte tvende Distrikters to Menigheder, hvilken Oversigt iøvrigt er behandlet paa samme Maade som de lignende i Tabellerne B—E.

Heraf fremgaaer altsaa, at i Julianehaabs Distrikt have saavel den danske som den herrnhutiske Menighed bidraget til Befolkningens Nedgang, mest dog den sidstnævnte, hvor det samlede Overskud af Fødte mod Døde i hele Perioden er ÷ 134, medens det i samme Tid for den danske Menighed kun er ÷ 44. I Godthaabs Distrikt stille Forholdene sig imidlertid

(Tabel E.) **Oversigt**
over
de i Sydgrønland indtrufne Fødsler og Dødsfald
i Aarene 1861—91 under:

	a. Dansk Menighed.				b. Herrnhutisk Menighed.			
			For 1000 Levende.				For 1000 Levende.	
	Fødte.	Døde.	Fødte.	Døde.	Fødte.	Døde.	Fødte.	Døde.
1861	125	186	33	49	65	87	34	46
1862	134	169	35	45	55	103	30	55
1863	135	139	36	37	65	107	36	59
1864	139	270	38	74	60	92	35	51
1865	164	116	44	31	51	60	29	34
1866	154	115	41	30	86	72	48	40
1867	149	154	40	41	57	123	33	71
1868	132	130	35	35	51	62	30	36
1869	140	130	37	34	64	64	37	37
1870	186	109	48	28	65	61	37	35
1871	179	197	47	51	67	124	40	74
1872	135	82	35	21	48	143	30	90
1873	208	158	53	41	55	103	36	67
1874	155	119	39	30	60	43	38	28
1875	157	294	41	77	59	69	38	44
1876	161	195	43	52	49	118	38	79
1877	171	111	45	29	82	52	54	34
1878	154	127	40	33	57	35	37	23
1879	171	130	44	33	52	43	34	28
1880	162	108	41	28	59	57	38	37
1881	147	145	37	37	63	64	41	41
1882	158	118	40	30	69	92	45	60
1883	160	115	40	29	58	43	37	28
1884	156	236	40	60	54	62	35	40
1885	141	116	36	29	67	63	43	41
1886	159	150	40	38	45	68	29	44
1887	148	109	37	27	61	52	38	33
1888	176	111	43	27	73	51	45	32
1889	144	194	36	48	65	78	40	49
1890	161	147	40	37	54	46	34	29
1891	184	141	45	35	66	57	41	35
Ialt	4845	4621			1882	2294		
Gjennemsnit			40	38			37	45

endnu værre for den derværende herrnhutiske Menighed, idet den for hver enkelt Underperiode møder op med et negativt Resultat — den herrnhutiske Menighed i Julianehaabs Distrikt opviser dog i en Underperiode:

(Tabel F.)

Oversigt

over Fødsler og Dødsfald blandt den indfødte Befolkning i Julianehaabs og Godthaabs Distrikter i Aarene 1861—91 under dansk og herrnhutisk Menighed.

Julianehaabs Distrikt.									Godthaabs Distrikt.								
a. Dansk Menighed.					b. Herrnhutisk Menighed.				a. Dansk Menighed.					b. Herrnhutisk Menighed.			
		For 1000 Individuer.					For 1000 Individuer.				For 1000 Individuer.					For 1000 Individuer.	
Fødte.	Døde.	Fødte.	Døde.	Fødte.	Døde.	Fødte.	Døde.	Fødte.	Døde.	Fødte.	Døde.	Fødte.	Døde.	Fødte.	Døde.	Fødte.	Døde.
1861	43	26	31	19	43	46	35	38	1861	14	20	30	43	22	41	32	60
1862	52	51	38	37	44	38	36	31	1862	16	36	35	80	11	65	17	102
1863	56	51	41	37	46	43	37	35	1863	11	15	26	35	19	64	32	109
1864	40	63	29	46	44	35	35	28	1864	19	37	46	91	16	57	29	104
1865	55	45	40	33	34	40	27	32	1865	18	9	42	21	17	20	31	37
1866	51	49	37	36	65	51	52	41	1866	18	17	43	41	21	21	38	38
1867	47	89	36	68	37	106	31	89	1867	15	10	35	24	20	17	36	31
1868	41	51	31	39	41	41	35	35	1868	16	17	38	40	10	21	19	39
1869	58	57	44	43	46	44	38	37	1869	12	13	29	31	18	20	34	37
1870	56	41	42	31	52	45	43	37	1870	28	9	64	21	13	16	24	30
1871	59	94	45	72	50	105	43	91	1871	14	9	32	20	17	19	32	36
1872	42	54	33	42	26	128	25	121	1872	17	5	42	19	22	15	41	28
1873	51	58	40	45	37	71	36	69	1873	18	12	68	29	18	32	34	61
1874	40	40	31	31	47	28	45	27	1874	20	9	48	22	13	15	25	29
1875	48	126	40	104	42	52	41	50	1875	11	13	26	31	17	17	33	33
1876	56	82	48	70	29	92	30	95	1876	19	20	44	47	20	26	39	51
1877	49	45	42	38	60	27	60	27	1877	17	16	40	37	22	25	43	49
1878	50	29	42	24	39	19	38	19	1878	8	12	19	29	18	16	35	31
1879	52	41	43	34	36	26	35	25	1879	14	10	33	24	16	17	31	33
1880	44	30	36	25	42	31	40	30	1880	20	6	47	14	17	26	34	52
1881	47	57	39	47	49	38	46	36	1881	10	8	23	18	14	26	29	53
1882	40	55	34	46	48	70	46	67	1882	23	6	50	13	21	22	43	45
1883	53	33	44	27	44	31	41	29	1883	19	11	42	24	14	12	29	25
1884	50	39	41	32	37	35	35	33	1884	17	24	39	55	17	27	35	56
1885	38	21	31	17	43	37	40	34	1885	8	20	18	46	24	26	50	54
1886	50	41	40	33	33	45	31	42	1886	16	9	36	20	12	23	26	49
1887	48	26	38	20	52	37	46	33	1887	18	9	39	20	9	15	19	32
1888	57	23	44	18	65	38	56	33	1888	13	9	28	20	8	13	17	28
1889	40	68	31	53	47	56	41	49	1889	13	14	28	30	18	22	40	48
1890	51	43	39	33	46	27	39	23	1890	8	15	18	33	8	19	18	43
1891	59	39	45	30	57	33	48	28	1891	20	12	43	26	9	24	21	56
Ialt	1523	1567			1881	1515			Ialt	500	432			501	779		
Gjennemsnit			88	39			40	43	Gjennemsnit			37	32			31	49

Inddeles atter her, som foran, Perioden i Underperioder, faaes:

Julianehaabs Distrikt.							Godthaabs Distrikt.					
a. Dansk Menighed.			b. Herrnhutisk Menighed.				a. Dansk Menighed.			b. Herrnhutisk Menighed.		
Fødte.	Døde.	Overskud af Fødte mod Døde.	Fødte.	Døde.	Overskud af Fødte mod Døde.	Fødte.	Døde.	Overskud af Fødte mod Døde.	Fødte.	Døde.	Overskud af Fødte mod Døde.	
1861—70	499	523	÷ 24	452	489	÷ 37	167	183	÷ 16	167	342	÷ 175
1871—80	491	599	÷ 108	408	579	÷ 171	168	112	+ 56	180	208	÷ 28
1881—91	533	445	+ 88	521	447	+ 74	165	137	+ 28	154	229	÷ 75

1881—91 et positivt Resultat: + 74 — der er størst i 1861—70, aftagende i 1871—80, men atter tiltagende i 1881—91.

Naar man nu sammenholder det her Anførte med Tabel C, fremgaaer heraf, at Nedgangen i Befolkningens

Antal i Sydgrønland (altsaa Overskud af Døde mod Fødte), skyldes følgende Distrikter:

Julianehaabs med en Nedgang af 178,
 Frederikshaabs — — — — 20 og
 Godthaabs — — — — 210;

heraf falder igjen paa:

Dansk Menighed	og	herrnhutisk Menighed
Julianehaab ÷ 44		÷ 184
Frederikshaab ÷ 20		—
Godthaab (+ 68)		÷ 278
eller ialt (+ 4)		÷ 412

De angivne Tal godtgjøre ubestridelig, at Nedgangen i Befolkningens Antal i Sydgrønland væsentlig fremtræder i den herrnhutiske Menighed; vel kunne enkelte Distrikter, hvis Befolkning udelukkende henhører under dansk Menighed, fremvise enkelte Aar, hvor Dødelighedsprocenten er højere end det uheldigste af Aarene for den herrnhutiske Menigheds Vedkommende — saaledes Holstensborgs Distrikt i 1861: 176 pr. ‰ og Frederikshaabs Distrikt 1875: 171 pr. ‰ — men alligevel bliver dog Enderesultatet uheldigst for den herrnhutiske Menighed, for Holstensborg Distrikt bliver Resultatet endog positivt og for Frederikshaabs Distrikt kun ÷ 20; at den herrnhutiske Menighed i Godthaabs Distrikt, med Hensyn til Dødelighedsprocentens Størrelse, er sørgeligst stillet i hele Grønland, fremgaaer jo ogsaa af det Foranstaaende, ligesom Fødselsprocenten i samme Menighed er den laveste i hele Sydgrønland.

Jeg skal endnu kun fremføre, at Forholdet mellem Fødsler og Dødsfald i de to blandede Distrikter i Tiden før 1861 stiller sig saaledes:

Julianehaabs danske Menighed.

Fødte.	Døde.	Overskud af Fødte mod Døde.
1835—60	1201	952 + 249

Julianehaabs herrnhutiske Menighed.

Fødte.	Døde.	Overskud af Fødte mod Døde.
1835—60	1114	1075 + 39

og naar man tager Perioden 1825—60, for hvilken imidlertid Oplysninger for den danske Menigheds Vedkommende ikke foreligger,

Julianehaabs herrnhutiske Menighed.

Fødte.	Døde.	Overskud af Fødte mod Døde.
1825—60	1451	1474 ÷ 23

og for

*Godthaabs danske Menighed. *)*

Fødte.	Døde.	Overskud af Fødte mod Døde.
1825—60	443	318 + 125

*) Oplysninger om Aarene 1827, 1833, 1841 og 1847 mangle for den danske Menigheds Vedkommende.

Godthaabs herrnhutiske Menighed.

	Fødte.	Døde.	Overskud af Fødte mod Døde.
1825—60	998	1005	÷ 7

Altsaa er det fornemlig i Perioden 1861—91, at Nedgangen har været saa betydelig.

Ser man endelig hen til Forholdet mellem Mandkøn og Kvindekøn i Grønland, faaer man følgende Resultat (Opgivelserne for 1834, 1840, 1845 og 1855 i Henhold til Særtryk af „Statistiske Meddelelser“, 3. Række, XII) for Forholdet mellem den mandlige og kvindelige Del af Befolkningen:

For hvert 1000 Mænd fandtes der af Kvinder:

Aar.	Sydgrønland.	Nordgrønland.	Hele Grønland.
1834	1200	1070	1155
1840	1144	1042	1107
1845	1153	1034	1109
1855	1171	991	1102
1860	1190	1007	1115
1861	1193	1027	1116
1871	1202	1057	1139
1881	1180	1076	1133
1891	1168	1082	1129

Det viser sig saaledes, at Overtallet af Kvinder er adskilligt større i Syd- end i Nord-Grønland, ja, den sidstnævnte Landsdel møder endog op med et Aar (1855), hvor Kvindekjønnen er i Minoritet. For yderligere at faa konstateret, hvorfra det store Overtal af Kvinder i Sydgrønland stammede, har jeg foretaget de fornødne Beregninger, hvorefter der i de forskellige sydgrønlandske Distrikter (de blandede Distrikter delte i dansk og herrnhutisk Menighed) for hvert 1000 Mænd fandtes af Kvinder:

Aar.	Julianeh.	Frederiksh.	Godth.	Sukkert.	Holstensb.
	d. M.	h. M.	d. M.	h. M.	
1861	1270	1165	1208	1065	1585 1079 1070
1871	1301	1189	1154	1193	1304 1074 1077
1881	1225	1134	1213	1091	1672 1092 1021
1891	1206	1198	1263	1031	1533 1051 980

Som det vil ses, har Kvindekjønnen i Grønland, som ogsaa i Danmark, Overtallet i Sammenligning med Mandkjønnen; kun i Holstensborgs Distrikt viser det omvendte Forhold sig for nogle enkelte Aar. For den herrnhutiske Menighed i Godthaabs Distrikt er Kvindekjønnen hele Perioden igjennem i saa stærkt Overtal, at her foreligger et fremtrædende Misforhold.

Hvad angaaer de til Vestgrønland fra Østkysten tilrejsede Hedninger, der paa en enkelt Undtagelse nær alle ere flyttede til den herrnhutiske Menighed i

Julianehaabs Distrikt og navnlig ere blevne anbragte ved Missionsstationen Frederiksdal og i dens Omegn, da er jeg ikke i Besiddelse af tilstrækkelige Oplysninger til nøjagtig at kunne opgive, hvorledes dette Forhold stiller sig for Tiden før 1861 (dog kan jeg oplyse, at i Tidsrummet fra 1826—82 er der tilflyttet ikke færre end 220 Hedninger til Frederiksdal); for Aarene 1861—91 har Tilgangen af Hedninger til den nævnte Missionsstation været:

1861	11 Individ.	Overført	47 Individ.
1862	10 —	1872	10 —
1863	4 —	1874	2 —
1864	1 —	1878	1 —
1865	4 —	1881	2 —
1866	3 —	1882	12 —
1867	2 —	1887	51 —
1868	2 —	1890	34 —
1870	9 —	Ialt 159 Individ.	
1871	1 —		
At overf. 47			

Det er saaledes i og for sig ikke nogen betydelig Tilvæxt, den herrnhutiske Menighed paa denne Maade har faaet, men, naar Hensyn tages til de smaa Tal, mellem hvilke man her bevæger sig, dog en Tilvæxt, der har sin Betydning; nogen væsentlig Indflydelse paa Dødelighedsprocenten kan Tilflytningen dog ikke antages at have haft.

Af Dødsarsagerne i Grønland er det ikke muligt at give en Fremstilling, der kan gjøre Krav paa at være, om end kun nogenlunde, paalidelig. Der er for Øjeblikket kun ansat tre Distriktslæger i hele Grønland, og som Følge af Landets store territoriale Udstrækning og klimatiske Forhold kunne de kun gjøre direkte Nytte i det dem betroede Distrikt en kort Tid af Aaret. Begrundet heri maa det overlades til Kolonibestyrerne, Udstedsbestyrerne eller paa de mindre Bopladser Kateketerne (?: de indfødte Lærere) eller Andre at bestemme Dødsarsagerne, hvoraf igjen følger, at Bestemmelsen af Dødsarsagen bliver meget usikker og ubrugbar til statistiske Øjemed.

Der er imidlertid en Dødsarsag, som bestemt kan opgives, nemlig „Omkomne i Kajak“, en Dødsarsag, som desværre spiller ingen uvæsentlig Rolle i Grønland; efter Forholdenes Natur forekomme disse Dødsfald hyppigere i Sydgrønland end i Nordgrønland. I sidstnævnte Landsdel er Havet som Regel en stor Del af Vintertiden tilfrosset, og Grønlænderen er saaledes forhindret i at kunne gaa i Kajak, hvorimod Befolkningen i Sydgrønland — Holstensborgs Distrikt til-

dels undtaget — som Regel hele Aaret rundt kan færdes paa Søen. En anden Dødsarsag, „Ulykkelig Hændelse“, kan ogsaa bestemt opgives og kan saaledes gjøres til Gjenstand for statistisk Undersøgelse; ved Benævnelsen „ulykkelig Hændelse“ forståes: Drukne, Ihjelfrosne, Omkomne ved Vaadeskud o. s. v.

(Tabel G.) **Oversigt**

over de i Syd- og Nord-Grønland i Tidsrummet 1861—91 indtrufne Dødsfald, foranledigede ved **Dødsarsagerne** „Omkomne i Kajak“ og „Ulykkelig Hændelse“.

	Sydgrønland.				Nordgrønland.			
	Omkomne i Kajak.	pCt. af samtlige Dødsfald.	Ulykkelige Hændelse.	pCt. af samtlige Dødsfald.	Omkomne i Kajak.	pCt. af samtlige Dødsfald.	Ulykkelige Hændelse.	pCt. af samtlige Dødsfald.
1861	19	(7.0)	5	(1.8)	6	(6.5)	6	(6.5)
1862	18	(6.6)	11	(4.0)	3	(3.7)	2	(2.4)
1863	18	(7.3)	5	(2.0)	4	(5.3)	1	(1.3)
1864	20	(5.5)	8	(2.2)	6	(7.3)	5	(6.1)
1865	20	(11.4)	3	(1.7)	4	(3.8)	2	(1.9)
1866	17	(9.1)	7	(3.7)	5	(4.3)	3	(2.6)
1867	12	(4.3)	4	(1.4)	7	(3.2)	3	(1.3)
1868	11	(5.7)	3	(1.6)	8	(9.0)	4	(4.5)
1869	23	(11.9)	7	(3.6)	4	(5.5)	8	(11.0)
1870	23	(16.5)	3	(1.8)	4	(4.4)	7	(7.8)
1871	23	(7.1)	4	(1.2)	7	(4.9)	11	(7.7)
1872	19	(8.4)	—	—	2	(1.2)	10	(6.0)
1873	20	(7.7)	4	(1.5)	5	(6.2)	8	(9.9)
1874	13	(8.0)	1	(0.6)	7	(6.9)	8	(7.9)
1875	18	(5.0)	4	(1.1)	6	(4.4)	12	(8.8)
1876	16	(5.1)	4	(1.2)	5	(3.2)	8	(5.1)
1877	24	(14.7)	6	(3.7)	5	(2.7)	5	(2.7)
1878	18	(11.1)	1	(0.6)	2	(2.6)	3	(3.8)
1879	21	(12.1)	—	—	7	(7.3)	4	(4.2)
1880	22	(13.3)	8	(4.8)	5	(6.6)	4	(5.8)
1881	13	(6.2)	4	(1.9)	5	(2.6)	4	(2.1)
1882	17	(8.1)	2	(1.0)	3	(2.9)	9	(8.7)
1883	19	(12.0)	6	(3.8)	7	(5.7)	6	(4.9)
1884	20	(6.7)	11	(3.7)	5	(5.8)	8	(3.5)
1885	15	(8.4)	6	(3.3)	4	(4.1)	7	(7.2)
1886	18	(8.3)	6	(2.8)	6	(7.6)	8	(10.1)
1887	10	(6.2)	3	(1.9)	8	(7.1)	12	(10.7)
1888	24	(14.8)	3	(1.9)	7	(5.9)	6	(5.0)
1889	24	(8.8)	4	(1.5)	7	(4.5)	8	(5.1)
1890	14	(7.2)	15	(7.8)	5	(5.2)	12	(12.4)
1891	19	(9.6)	8	(4.0)	11	(5.2)	2	(0.9)
Ialt	573		156		170		191	
		(8.3)		(2.3)		(4.7)		(5.3)
Gnsl.	18.5		5.0		5.5		6.2	

I 2. Bind af sit Værk „Grønland, geografisk og statistisk beskrevet“ fremsætter Dr. Rink (S. 266) en Liste over de i Sydgrønland forekomne Dødsarsager imellem Aarene 1782 og 1853, i hvilken Periode der efter hans Opgivende i Sydgrønland af 4770 optalte Dødsfald falder 415 paa „Omkomne i

Kajak“ og 133 paa „Ulykkelige Hændelser“ eller henholdsvis 8.7 og 2.8% af samtlige Dødsfald; hvorvidt disse Tal gjælde for hele Sydgrønland eller kun for enkelte Distrikter, fremgaaer ikke af Dr. Rinks Udtalelser, og det turde maaske derfor være usikkert at drage Sammenligninger mellem den af Dr. R. opstillede Beregning og Forholdet i den af mig her omhandlede Periode (1861—91). I foranstaaende Tabel G er der givet en Fremstilling af, hvormange der aarlig ere omkomne i Kajak saavel i Syd- som i Nordgrønland samt af de ved „ulykkelig Hændelse“ forekomne Dødsfald (ligeledes i begge Inspektorerter); for end yderligere at paavise disse Dødsarsagers fluktuerende Forekomst har jeg troet det rigtigst at anføre Resultatet for hvert enkelt Aar i Perioden.

Af denne Oversigt fremgaaer altsaa, at der i hele Sydgrønland i Perioden 1861—91 ialt er omkommet 573 Indfødte i Kajak og død 156 paa Grund af ulykkelig Hændelse, eller henholdsvis 8.3 og 2.3% af samtlige Dødsfald, medens i Nordgrønland kun 170 ere omkomne i Kajak i samme Tidsrum, men 191 døde ved ulykkelig Hændelse, eller henholdsvis 4.7 og 5.3% af samtlige Dødsfald. At der er omkommet saa mange flere i Kajak i Syd- end i Nordgrønland hidrører vel, som foran berørt, for en Del fra, at Sydgrønlanderne som Regel kunne færdes i Kajak saa godt som hele Aaret rundt.

Det er i det Foregaaende allerede nævnet, at epidemiske Forkølelssygdomme (Sting, Influenza) ofte hjemsege Grønland. Disse Sygdomme foregaae alene Dødeligheden, men efterlade Svækkelse hos Befolkningen og forringe saaledes dens Erhvervsøve for kortere eller længere Tid. Af Hensyn til den Betydning, som disse og andre Epidemier have for Befolkningens Livsvilkaar, skal der her gives en samlet Oversigt over Epidemierne i 1861—91. Oversigten grunder sig paa de aarlige Beretninger fra Inspektorerne og har beholdt de i Beretningerne brugte Betegnelser for Sygdommene.

Sydgrønland.

1861.

I Slutningen af Foraaret begyndte en epidemisk Sygdom ved Holstensborg; bortrev endnu ud paa Sommeren en ikke ringe Del af Befolkningen paa de denne Koloni nærmeste Pladser og sporedes kjendelig sydefter.

1862.

Sygdommen fra 1861 begyndte i Foraaret igjen ved Frederikshaab og har om Efteraaret været temmelig ondartet, navnlig ved selve Godthaab.

1863.

I August Maaned optraadte en ondartet Brystepidemi, som i Forbindelse med andre Brystsygdomme bortrev 126 Individder; ramte især Godthaabs Distrikt. Om Vinteren fremkaldtes, paa Grund af Misfangst og Vinterens Strængthed, en sygelig Tilstand, der i de mellemste Distrikter bortrev 60 Personer.

1864.

Om Sommeren udbrod atter den sædvanlige Brystepidemi; den begyndte ved Holstensborg i Juni og hjemsegte derpaa Sukkertoppens og Godthaabs Distrikter (indtil Fiskensættet); længere sydefter var den ikke af nogen Betydning; den optraadte især ondartet i Sukkertoppens Distrikt, hvor den bortrev 38 Personer. Om Efteraaret optraadte en Sygdom af tvivlsom Karakter, der imidlertid i Beretningen kaldes for Kighoste; denne Epidemi borttrykkede ved Holstensborg 18, ved Sukkertoppen 30 og ved Godthaab 20 Personer.

1867.

Eftersommeren var mindre gunstig; ved Julianehaab og Godthaab herskede Stingsygdom, foruden en rheumatisk Epidemi, som ved Julianehaab bortrev ca. 100 Individder.

1871.

Om Foraaret herskede i Julianehaabs Distrikt en ondartet Brystepidemi, der ogsaa synes at være optraadt i Vintertiden.

1872.

I Foraaret synes atter en ondartet Brystepidemi at være optraadt i Julianehaabs Distrikt.

1873.

I Foraaret optraadte de sædvanlige Forkølelssygdomme mere udbredte og farlige end almindelig. Henimod Midten af Maj begyndte ved Godthaab en Epidemi, der fra først af optraadte som simpel Influenza, men efterhaanden antog en mere ondartet Karakter og udbredte sig over hele Inspektoratet.

1875.

Sydgrønland har været særlig uheldig i sanitær Henseende. En Epidemi, der betegnes som Rosen i Forbindelse med Influenza og Underlivsbetændelse, synes at være begyndt længere nordpaa, men viste sig dog først ondartet ved Frederikshaab og Julianehaab.

1876.

Denne (under 1875 omtalte) Epidemi naaede de sydligste Pladser i Julianehaabs Distrikt henad For-

aaret 1876, kulminerede med det Samme og standsede snart derefter. Ialt ere 150—200 Personer i Frederikshaabs og Julianehaabs Distrikter bortrevne ved denne Epidemi (o: 1875 og 1876), som forøvrigt sprang over flere beboede Pladser, medens den rasede saameget desto heftigere paa enkelte andre, navnlig ved selve Kolonien Julianehaab samt Missionspladserne Lichtenau og Igdlorpait (begge herrnhutiske). Dødeligheden gjorde sig mindst gjældende blandt Mænd i den kraftige Alder. Tyfus har hersket i Foraaret i en Del af Sukkertoppens Distrikt. Først henad Efteraaret havde den Epidemi af Influenza og Sting, som om Sommeren herskede i Nordgrønland, naaet Sydgrønlands nordlige Distrikter, hvor den paa et enkelt Udsted bortrev 11 Personer.

1877.

I Godthaabs Distrikt og blandt den ved Kolonien Sukkertoppen boende talrige Befolkning herskede i Foraaret megen Sygelighed, navnlig gastriske Sygdomme af ondartet Karakter, der dog aftog efterhaanden hen paa Sommeren.

1881 og 1882.

I Efteraaret 1881 udbrod ved Julianehaab en Epidemi af gastrisk Feber med enkelte Tilfælde af Tyfus, som fra selve Kolonien efterhaanden udbredte sig videre, navnlig til den sydlige Del af Distriktet, og først ophørte i Efteraaret 1882.

Epidemien optraadte i den første Tid (1881) temmelig mild, blev hen paa Foraaret (1882) mere ondartet, men voldte dog heller ikke da mange Dødsfald.

1884.

Om Foraaret og Sommeren optraadte forskellige, tildels temmelig ondartede epidemiske Sygdomme, der ophørte hen paa Efteraaret.

1886.

I Julianehaabs og den sydlige Del af Frederikshaabs Distrikter vare i Begyndelsen af Sommeren de sædvanlige Forkølelssygdomme temmelig udbredte og medførte, særlig i Julianehaabs Distrikt, ikke ganske faa Dødsfald.

1889.

I Midten af Maj begyndte der i Julianehaabs Distrikt en Influenza-Epidemi, som i Løbet af Sommeren bredte sig nordefter lige op til Umanak i Nordgrønland.

I Julianehaabs Distrikt har denne Epidemi været temmelig ondartet og krævet ikke saa faa Ofre, ligesom

den ogsaa har holdt sig længe dér, medens den ellers i de fleste Egne synes at have haft en mildere Karakter og snart var overstaaet uden at have medført større Dødelighed.

Nordgrønland.

1865.

Det raakolde og fugtige Vejr i Forsommeren medførte en meget heftig Influenza-Epidemi i Uperniviks Distrikt, hvor næsten hele Befolkningen angrebes i en ganske usædvanlig Grad. Sygdommen bortrev enkelte gamle og svage Folk og efterlod forøvrigt en temmelig langvarig Svækkelse selv blandt den kraftigere Del af Befolkningen.

1866.

I Egedesmindes og tildels i Ritenbenks Distrikter herskede der Influenza om Efteraaret.

1867.

I Foraaret udbrod Influenzaen atter som en udpræget Epidemi; kun Uperniviks Distrikt forskaanedes. Sygdommen var mest dødelig i Diskobugtens Distrikter, hvor 4% af Befolkningen (ca. 110 Mennesker) bortreves, ikke alene Gamle og Svage, men ogsaa Mænd og Kvinder i kraftig Alder.

1871.

I Distrikterne omkring Diskobugten saavel som i de nordligere Distrikter herskede en Sygelighed, der ytrede sig ved Hudaffektioner, som Rødlinger, Nældefeber, Mæslinger o. s. v.

1872.

De Hudsygdomme, som i 1871 bortrev en Del Børn, ytrede sig i 1872 i flere Egne af Inspektoratet, som tidligere havde været forskaanede derfor, navnlig i Umanaks og tildels i Uperniviks Distrikt. I den bedste Sommertid greb Sting- og Brystsygdomme meget om sig, i Særdeleshed i de sydlige Egne, men tildels ogsaa i Umanaks Distrikt, og krævede mange Ofre.

1876.

Ud paa Foraaret indfandt sig den sædvanlige Forkølelse med Sting. Alene paa en enkelt Boplads under Upernivik døde af 80 Beboere de 11 i Løbet af 4 Uger, og sydligere omkring Diskobugten herskede Sygdommen om Sommeren og formenes at have bortrevet 40 Individuer, deraf 20 ved Jacobshavn.

1881.

I Forsommeren optraadte en Influenza-Epidemi, som efterhaanden fra Egnen om Diskobugten udbredte sig til Umanaks Distrikt. Den angreb næsten alle Beboerne i disse Egne — saavel indfødte som danske — og har dels krævet mange Ofre, navnlig blandt Børn og ældre Folk, dels hos Befolkningen i det Hele efterladt en betydelig Svækkelse, hvis Eftervirkninger maa befrygtes i længere Tid at ville føles.

1889.

(Se Sydgrønland.)

1891.

I Uperniviks Distrikt udbrod der om Sommeren en meget ondartet Influenza-Epidemi, som dels krævede flere Ofre blandt den indfødte Befolkning, særlig af Børn, dels efterlod megen Svækkelse blandt de Angrebne. Epidemien forplantede sig ikke til andre Distrikter, men holdt sig hele Vinteren i Uperniviks Distrikt.

* * *

Af Beretningerne vil saaledes kunne ses, at medens der for hele Perioden 1861—1891 for Sydgrønlands Vedkommende er optegnet 16 Aar, i hvilke mere eller mindre alvorlige Epidemier ere optraadte, har der i det samme Tidsrum kun hersket 9 Epidemier i Nordgrønland. Da flere af de i Sydgrønland forekomne Epidemier betegnes som ondartede og alvorlige, er det ikke saa mærkværdigt, at Sydgrønland i Modsætning til Nordgrønland møder op med en Tilbagegang i Indbyggerantal. Julianehaab synes at være det af de sydgrønlandske Distrikter, der har været hyppigst hjemsegt af Epidemier, idet der for dets Vedkommende i den omhandlede Periode er noteret ikke mindre end 11 forskellige, mere eller mindre ondartede Epidemier, der dog først synes at være begyndte med Aaret 1867.

Af det Foranstaaende vil det fremgaa, at Befolkningen i Grønland ikke er i Aftagende, men derimod i Tiltagende, idet der i de sidste 31 Aar (1861—91) fremkommer et Overskud af Fødte mod Døde paa 583; at denne Fremgang hovedsagelig skyldes de nordgrønlandske Kolonidistrikter (Overskud af Fødte mod Døde 771); at Befolkningen i Sydgrønland i Modsætning hertil i den omhandlede Periode viser en Tilbagegang af 188, og at denne Tilbagegang væsentlig fremtræder i den herrnhutiske Menighed, i Julianehaabs Distrikt med 134 og i Godthaabs Distrikt med 278.

At anstille Sammenligning mellem Befolknings-

forholdene i Grønland og Forholdene i civiliserede Lande vilde selvfølgelig være uberettiget; dertil indtager den grønlandske Befolkning en altfor udpræget Særstilling i Henseende til Livsvilkaar; sammenligner man derimod de grønlandske Forhold med Forholdene i andre arktiske Egne, turde man sikkert komme til det Resultat, at den grønlandske Befolkning langtfra er uheldig stillet.

Spørger man nu endelig om Aarsagen til, at Sydgrønland viser sig at staa adskilligt uheldigere end Nordgrønland, bliver Svaret først og fremmest, at der i Sydgrønland, som foran berørt, i den her omhandlede Periode har hersket flere Epidemier end i Nordgrønland; men der kommer endnu en anden Faktor til, som desværre ikke kan lades ude af Betragtning ved Besvarelsen af dette Spørgsmaal, nemlig den herrnhutiske Mission.

I foranstaaende Tabel *E* har jeg gjort opmærksom paa, at det, naar man tager den danske og den herrnhutiske Menighed i Sydgrønland hver for sig, viser sig, at Nedgangen i denne Landsdel udelukkende skyldes den herrnhutiske Menighed, idet denne nemlig i den 31aarige Periode møder med et Overskud af *Døde* mod *Fødte* paa 412, medens den danske Menighed samtidig udviser et Overskud af *Fødte* mod *Døde* paa 224; man kunde maaske af den Tabel *E* ledsagende Inddeling af Perioden i Underperioder fristes til at antage, at der for den herrnhutiske Menigheds Vedkommende var oprundet bedre Tider, idet det nemlig af denne viser sig, at Overskudet af *Fødte* mod *Døde*, der i 1861—70 var $\div 212$, i 1881—91 kun var $\div 1$; jeg troer imidlertid ikke, man har Ret til at slaa sig til Ro med denne Tanke, thi særlig i Godthaabs Distrikt vil det utvivlsomt vise sig, navnlig hvis en almindelig udbredt og ondartet Epidemi paany skulde optræde, at de under den herrnhutiske Mission hørende Grønlændere ere i Besiddelse af mindre Modstandskraft end de Grønlændere, der henhøre under den danske Mission. Rigtigheden af denne Paastand fremgaaer allerede af den Tabel *F* ledsagende Beregning, af hvilken det viser sig, at den herrnhutiske Menighed i Godthaabs Distrikt i alle tre Underperioder har givet et negativt Resultat, medens den danske Menighed er stillet adskilligt bedre.

Uvilkaarlig fremkommer nu følgende Spørgsmaal: Hvad er da Aarsagen til dette Misforhold mellem dansk og herrnhutisk Menighed i Sydgrønland? Jeg skal ikke her indlade mig paa indgaende at besvare dette Spørgsmaal, men indskrænke mig til i korte Træk at anføre min Mening om denne Sag.

Som bekjendt, fik den herrnhutiske Brødre-menighed

(de mähriske Brødre) i sin Tid Tilladelse til at udsende Missionærer til Grønland, hvis Befolkning dengang endnu levede i Hedenskab. De første Missionærer udgik i 1733, og siden den Tid har der stadig været herrnhutisk Missionsvirksomhed i Sydgrønland, dog kun i to Distrikter, Julianehaabs og Godthaabs, Dør om Dør med de af den danske Stat udsendte Præster, der endnu den Dag idag benævnes Missionærer*). Medens man sikkert paa den ene Side ikke kan andet end være den herrnhutiske Mission taknemlig for det Missionsarbejde, den ved sine Udsendinge har ydet i Grønland — dette være dog langt fra sagt til Forringelse for den danske Mission, der ligeledes med Held har varetaget sin Gjerning deroppe — kan man paa den anden Side ikke være glad ved at betragte den Tilstand, i hvilken de til den herrnhutiske Mission hørende Grønlændere befinde sig, dog navnlig i Godthaabs Distrikt. Det er selvfølgelig vanskeligt bestemt at kunne paapege de Punkter, i hvilke de herrnhutiske Missionærer i materiel Henseende have fejlet overfor de til deres Omsorg betroede Grønlændere, men som Helhed kan man sikkert med Rette sige, at deres værste Fejl har bestaaet i, at de, paa faa Undtagelser nær, fra den første Tid og lige til Nutiden, i skarp Modsætning til de danske Missionærer, i saa godt som alle forekommende Sager have undergravet den hos den grønlandske Befolkning i Forvejen ikke synderlig udviklede Selvstændighedsfølelse. Naar Grønlænderen selv i de mest private Anliggender, ja, ofte endog naar det angaaer hans Erhverv, skal vejledes og styres af sin europæiske Sjølehyrde, der som Regel maa savne det rette Syn for grønlandsk Erhverv og grønlandske Livsforhold, turde det være indlysende, at Resultatet let kan blive uheldigt. Hvorledes det nu end er gaaet til, og hvem der end bærer Hovedskylden for den Armod og Elenighed, der findes paa flere af de til den herrnhutiske Mission hørende Bopladser, er det dog sikkert, at det som Helhed er gaaet betænkeligt tilbage med de Grønlændere, der henhøre under den herrnh. Mission, særlig dog i Godthaabs Distrikt; i Julianehaabs Distrikt, hvor Missionen er yngre end i Godthaabs Distrikt, synes Forholdene endnu at være taalelige: i alle Tilfælde er den derværende indfødte Befolkning endnu ikke forarmet og tæller blandt sig flere af Distriktets dygtigste Erhververe, men hvorlænge dette kan vedvare, er ikke

*) Med Hensyn til den herrnhutiske Missions tidligste Virksomhed i Grønland maa jeg henvise Læserne til Lic. theol. H. M. Fengers ypperlige Afhandling: Hans Egedes og den grønlandske Missions Historie 1721—60. Kjøbenhavn 1879.

godt at vide. Naar Befolkningen ved utidig og uheldig Indgriben og Paavirkning fra Udenforstaaendes Side først svækkes i materiel Henseende, vil det være indlysende, at dens Modstandskraft er brudt, og at Sygdom og Elenighed lettere kunne faa Bugt med den; i saa Henseende afgiver Flertallet af den herrnh. Menigheds Tilhængere i Godthaabs Distrikt et sørgeligt, men slaaende Exempel.

Om der endnu kan raades Bod paa dette ulykkelige Forhold, lader jeg foreløbig staa hen; kun ét betragter jeg som givet: Der oprinder ikke bedre Forhold for den Del af den grønlandske Befolkning, som henhører under herrnhutisk Mission, saalænge denne Missions Udsendinge uhindret kunne regere den dem i gejstlig Henseende underlagte Befolkning efter de af dem som Regel hidtil fulgte Principer. Naar denne Del af Befolkningen atter kan blive hævet op til det samme, tildels selvstændige Standpunkt, som den øvrige Del af Befolkningen indtager, og ved egen Hjælp i Forbindelse med den nødvendige Hjælp fra Administrationens Side kan komme til at gaa fremad i materiel Henseende, først da kan der være Tale om bedre Tider for den. Desværre er der næppe stort Haab om, at det vil kunne lykkes at ophjælpe Flertallet af den herrnhutiske Menigheds Medlemmer i Godthaabs Distrikt, men dette Forhold i Forbindelse med den nuværende økonomiske Tilbagegang blandt disse maner til alvorlig Eftertanke, thi det ligger jo nær at befrygte, at man, naar Alt skal gaa som hidtil, engang vil faa at se lignende sørgelige Tilstande ogsaa indenfor den herrnhutiske Menighed i Julianehaabs Distrikt.

* * *

Sluttelig er der et Punkt, jeg gjerne ønsker at fremdrage her, nemlig de Indfødtes Boligers Tilstand.

Som man vil se nedenfor, have tidligere Forfattere om Grønland opgivet forskellige Maal paa de grønlandske Huse, og Rigtigheden heraf bekræftes ogsaa ved Størrelsen af de gamle Hustomter, man endnu træffer hist og her i Landet. Det er ogsaa paa anden Maade bekjendt, at Befolkningen i ældre Tid har levet mere i Fællesskab end i den nyere Tid. Det har selvfølgelig haft sin store Betydning i mange Tilfælde, at Beboerne paa de forskellige Bopladser saaledes sloge sig sammen i Fællesskab og levede flere Familier (undertiden 7—8) sammen i et og samme Hus; den indbyrdes Hjælpsomhed fik her en smuk praktisk Anvendelse, men det fejler dog næppe, at dette Fællesskab ogsaa havde sine Skyggesider. Fuldstændig bortset fra den økonomiske Side af Sagen, turde disse store Boliger med mange Familier være højst uheldige, naar

epidemiske Sygdomme optraadte, og det kan næppe være Tvivl underkastet, at dette Fællesskab med Hensyn til Boliger og deraf følgende fælles Brug af Drikkekar m. m. har været en medvirkende Aarsag til Lungesvindstøtens Udbredelse. I den nyere Tid synes der paa flere Steder at være fremkommet en større Lyst hos Befolkningen til mere og mere at isolere sig i mindre Samfund ogsaa i Henseende til Boliger, og denne Lyst har utvivlsomt faaet et mægtigt Stød fremad ved den i 1881 foretagne Forandring af de hidtil gjældende Bestemmelser om Forstanderskaberne i Grønland, ved hvilken Forandring det blev fastsat, at enhver Husherre (Husfællerne skulle selv opgive, hvem der skal anses som Husherre; kun i større Huse kan der være mere end én Husherre) fik Andel i den aarlige Repartition af vedkommende Forstanderskabs Midler efter Antallet af de Personer, for hvilke han er Forsørger.

I sit Værk om Grønland (II Bind 1857, S. 245) opgiver Dr. Rink, at der i Sydgrønland fandtes 530 Huse med gennemsnitlig 12 Beboere (eller 2 Familier) paa hvert Hus.

Efter de officielle Indberetninger var imidlertid Husenes Antal i Distrikterne i Grønland:

i For- aaret	Julhb.	Fhaab.	Ghb.	Sktp.	Hbg.	Hele Sydgrl.	Egm.	Chhb.	Jhvn.	Rbbk.	Ghvn.	Umak.	Uvbk.	Hele Nrdgrl.	Hele Grld.
1881	?	98	90	77	50	?	81	53	48	63	28	98	80	451	?
1882	?	98	87	77	52	?	88	53	52	63	28	106	77	467	?
1883	?	92	92	76	53	?	80	54	50	59	28	101	86	458	?
1884	307	96	91	79	53	626	73	54	50	60	28	109	86	465	1091
1885	314	98	92	78	54	636	73	51	49	61	28	109	77	453	1089
1886	318	98	92	78	47	633	87	51	51	60	30	121	96	496	1129
1887	334	98	95	80	51	658	85	52	51	59	32	121	104	504	1162
1888	345	99	87	77	52	660	91	51	49	62	32	121	105	511	1171
1889	350	100	93	74	54	671	90	46	51	60	33	129	111	520	1191
1890	352	102	101	74	53	682	94	45	52	59	32	131	126	539	1221
1891	361	101	97	74	54	687	97	49	52	59	31	133	119	540	1227
1892	368	98	103	79	55	703	100	47	51	59	32	133	112	534	1237

Sammenligner man nu Dr. Rinks Opgivelse for 1857 med det her opførte Tal for 1892, vil man se, at der i de 35 Aar i Sydgrønland er en Tilvæxt af 173 Huse, og heraf falder alene de 77 paa Tidsrummet fra 1884 til 92; for Aarene 1881—83 ere Opgivelserne for Julianehaabs Distrikts Vedkommende ikke saa nøjagtige, at jeg har turdet benytte de opgivne Tal. Med Hensyn til de fluktuerende Talstørrelser indenfor hvert enkelt Distrikt, særlig i saadanne Tilfælde, hvor de fremvise en Nedgang fra det ene Aar til det andet, skal jeg oplyse, at der i ovenstaaende Oversigt selvfølgelig kun er taget Hensyn til de Huse, som ved Optællingen vare beboede, og at

saadanne Huse, hvis Beboere i Aarets Løb ere flyttede ud uden igjen at flytte ind, ere udeladte.

Det vilde føre for vidt her at anstille Beregning over, hvormange Individier, altsaa Voxne og Børn under ét, der gennemsnitlig boede i hvert Hus i de ovennævnte Aar; jeg skal derfor indskrænke mig til kun at anføre dette Forhold for 3 af Aarene.

I Aarene 1884, 1887 og 1892 levede der i hvert Hus gennemsnitlig følgende Antal Individier:

	Jhb.	Fhb.	Ghb.	Sktp.	Hbg.	Hele Sydgrl.	Egm.	Chb.	Jhvn.	Rbbk.	Ghvn.	Umk.	Uvbk.	Hele Nrdgrl.	Hele Grld.
1884	7.4	8.1	10.4	12.1	11.4	8.9	12.8	9.3	8.2	8.0	7.5	8.3	9.0	8.9	9.0
1887	7.0	7.7	9.6	11.4	11.7	8.3	12.4	10.1	8.2	8.4	6.8	7.3	8.0	8.2	8.3
1892	6.8	7.7	8.7	12.2	10.8	8.1	10.8	10.2	9.2	8.2	9.4	7.5	6.9	8.5	8.3

Som man heraf kan se, findes der i den her omhandlede 12-aarige Periode kun to Distrikter, Sukkertoppen og Egedesminde, hvor der gennemsnitlig levede 12 Individier i hvert Hus; i de andre Distrikter falder der færre Individier paa hvert Hus, ligesom dette Forholdstal, paa nogle faa Undtagelser nær, overalt synes at have en nedadgaaende Tendens, hvilket stemmer med det af mig foran bemærkede.

I 1882 har en fhv. Distriktslæge i Nordgrønland i „Ugeskrift for Læger“ (4. Række V Nr. 11) givet en Skildring af Boligerne i Nordgrønland, hvorefter disse afgave et meget ringe Rumfang for hver Beboer. Denne Skildring akcepterede en anden Forfatter og fremførte den som Bevis for, at der med Hensyn til de Indfødtes Boliger var indtraadt en betydelig Forværring, og han har atter heraf draget den Slutning, at Befolkningens økonomiske Vilkaar i det Hele taget vare væsentlig forringede.

Den daværende Direktør for den kgl. grønlandske Handel, H. Hørring, foretog for nærmere at undersøge Rigtigheden af de saaledes fremsatte Paastande under sin Inspektionsrejse i Nordgrønland i 1883 personlig Opmaaling af samtlige Boliger, der beboedes af Indfødte, paa 4 Udsteder, nemlig Ikamiut i Christianshaabs Distrikt, Rodebay i Jacobshavns Distrikt og Kekertak og Sarkak i Ritenbenks Distrikt og fortsatte disse Opmaalinger paa en senere Inspektionsrejse til Sydgrønland i 1887 ved Narssak i Godthaabs Distrikt, Narssalik i Frederikshaabs Distrikt og Kagssimiut i Julianehaabs Distrikt.

Det derved fremkomne Resultat findes i omstaaende Oversigt.

Efter sin Hjemkomst fra Grønland i 1883 imødegik Direktør H. de af den fhv. Distriktslæge i Ugeskrift

(Tabel H).

Opmaaling

af Husene paa nogle Bopladse i Sydgrønland (1887) og Nordgrønland (1883).

(Maalene ere Fod og Tiendedele af Fod).

Boplads	Nr.	Individer				Husenes Størrelse (indvendig)					Kubikfod pr. Individ	
		Voxne	Børn under 12 Aar	Tilsammen	Tilsammen (Børn regnede halvt mod Voxne)	Længde	Dybde	Gulvflade i □ Fod	Højde	Kubikindhold	Efter det virkelige Antal	Efter det reducerede Antal
Sydgrønland. Narssak: (Godthaabs D.)	1	5	1	6	5 ₁₅	13 ₅	9 ₅	129	6 ₁	782	180	142
	2	6	4	10	8 ₁₀	12 ₁₀	9 ₁₃	120	5 ₁₈	686	64	80
	3	17	6	23	20 ₁₀	15 ₁₀	16 ₁₃	245	6 ₁₈	1540	67	77
	4	8	6	14	11 ₁₀	11 ₁₀	13 ₁₂	157	5 ₁₆	880	63	80
	5	5	4	9	7 ₁₀	10 ₇	13 ₆	145	6 ₁₂	902	100	129
	6	7	5	12	9 ₁₅	12 ₁₀	12 ₁₀	150	5 ₁₈	870	78	92
	7	4	1	5	4 ₁₅	11 ₁₄	8 ₁₈	100	5 ₁₄	542	108	120
		52	27	79	65 ₅	87 ₁₀	82 ₁₇	1046	40 ₁₇	6152		
Gjennemsnit . . .		7 ₁₄	3 ₁₃	11 ₁₃	9 ₁₄	12 ₁₀	11 ₁₈	150	5 ₁₈	879	78	94
Narssalik: (Frederikshaabs D.)	1	8	5	13	10 ₁₅	12 ₁₈	9 ₁₈	120	5 ₁₆	675	52	64
	2	8	0	8	8 ₁₀	12 ₁₀	9 ₁₃	112	5 ₁₈	647	81	81
	3	8	4	12	10 ₁₀	11 ₁₇	9 ₁₈	115	5 ₁₆	642	54	64
	4	7	4	11	9 ₁₀	11 ₁₃	10 ₁₂	115	6 ₁₁	703	64	78
	5	3	3	6	4 ₁₅	8 ₁₈	5 ₁₈	51	4 ₁₈	220	37	49
	6	2	0	2	2 ₁₀	7 ₁₀	4 ₁₂	29	4 ₁₂	124	62	62
	7	7	2	9	8 ₁₀	13 ₁₀	10 ₁₅	137	5 ₁₆	764	85	96
	8	2	2	4	3 ₁₀	12 ₁₅	10 ₁₀	125	5 ₁₆	687	172	229
		45	20	65	55 ₁₀	88 ₁₆	69 ₁₆	804	42 ₁₇	4462		
Gjennemsnit . . .		5 ₁₈	2 ₁₅	8 ₁₁	6 ₁₉	11 ₁₁	8 ₁₇	100	5 ₁₈	558	69	81
Kagssimiut: (Julianehaabs D.)	1	7	5	12	9 ₁₅	13 ₁₇	14 ₁₄	197	5 ₁₆	1105	92	116
	2	3	2	5	4 ₁₀	9 ₁₀	6 ₁₀	54	5 ₁₆	286	57	72
	3	6	1	7	6 ₁₅	9 ₁₄	7 ₁₅	71	5 ₁₂	367	52	56
	4	5	0	5	5 ₁₀	8 ₁₂	6 ₁₀	49	4 ₁₄	217	43	43
	5	4	1	5	4 ₁₅	9 ₁₄	8 ₁₁	76	5 ₁₅	419	84	93
	6	3	0	3	3 ₁₀	8 ₁₈	4 ₁₄	39	4 ₁₂	163	54	54
	7	4	0	4	4 ₁₀	8 ₁₄	4 ₁₈	40	4 ₁₈	173	43	43
	8	7	3	10	8 ₁₅	13 ₁₇	13 ₁₇	188	6 ₁₀	1126	118	133
	9	4	0	4	4 ₁₀	12 ₁₄	12 ₁₃	152	5 ₁₈	808	202	202
	10	6	5	11	8 ₁₅	11 ₁₀	11 ₁₅	126	5 ₁₈	784	67	86
	11	3	0	3	3 ₁₀	10 ₁₈	7 ₁₈	79	5 ₁₄	426	142	142
	12	3	0	3	3 ₁₀	9 ₁₅	6 ₁₀	57	5 ₁₈	302	101	101
	13	2	1	3	2 ₁₅	10 ₁₅	7 ₁₈	82	5 ₁₅	450	150	180
	14	6	2	8	7 ₁₀	11 ₁₀	8 ₁₇	96	5 ₁₈	507	63	72
	15	3	0	3	3 ₁₀	7 ₁₅	4 ₁₄	33	3 ₁₈	125	42	42
	16	4	2	6	5 ₁₀	9 ₁₅	7 ₁₇	78	4 ₁₄	322	54	64
	17	4	4	8	6 ₁₀	8 ₁₇	4 ₁₈	42	4 ₁₈	200	25	33
	18	5	0	5	5 ₁₀	9 ₁₀	6 ₁₅	57	5 ₁₄	306	61	61
	19	6	2	8	7 ₁₀	12 ₁₄	12 ₁₂	151	6 ₁₀	908	114	130
		85	28	113	99	192 ₁₉	153 ₁₉	1662	97 ₁₅	8944		
Gjennemsnit . . .		4 ₁₅	1 ₁₅	6 ₁₀	5 ₁₂	10 ₁₂	8 ₁₁	88	5 ₁₁	471	79	90

Boplads	Nr.	Individer				Husenes Størrelse (indvendig)					Kubikfod pr. Individ	
		Voxne	Børn under 12 Aar	Tilsammen	Tilsammen (Børn regnede halvt mod Voxne)	Længde	Dybde	Gulvflade i □ Fod	Højde	Kubikindhold	Efter det virkelige Antal	Efter det reducerede Antal
Nordgrønland. Ikamiut: (Christianshaabs D.)	1	5	1	6	5 ₂₅	15 ₂₀	10 ₅	157	5 ₇	898	150	163
	2	5	4	9	9 ₂₀	14 ₅	8 ₅	123	5 ₃	653	73	93
	3	10	4	14	12 ₂₀	14 ₀	9 ₅	133	5 ₃	705	50	59
	4	10	5	15	12 ₂₅	15 ₅	7 ₇	119	5 ₅	656	44	53
	5	5	5	10	7 ₂₅	12 ₀	7 ₄	89	5 ₀	444	44	59
	6	8	2	10	9 ₂₀	15 ₃	10 ₀	167	6 ₀	1001	100	111
	7	10	3	13	11 ₂₅	12 ₅	11 ₀	138	5 ₈	797	61	69
	8	8	8	16	12 ₂₀	12 ₅	12 ₀	150	5 ₈	870	55	73
	9	6	8	14	10 ₂₀	13 ₇	8 ₅	117	5 ₇	664	47	66
			67	40	107	87	125 ₂₀	86 ₂₀	1193	50 ₁	6688	
Gjennemsnit . . .		7 ₄	4 ₄	11 ₂₅	9 ₂₆	13 ₂₀	9 ₆	133	5 ₅	743	63	77
Rodebay: (Jacobshavns D.)	1	8	2	10	9 ₂₀	11 ₂	10 ₅	119	6 ₀	712	71	79
	2	6	2	8	7 ₂₀	13 ₂	7 ₇	101	5 ₀	508	64	73
	3	5	0	5	5 ₂₀	13 ₃	7 ₈	104	6 ₀	623	125	125
	4	4	3	7	5 ₁₅	13 ₃	7 ₈	104	6 ₀	623	89	118
	5	4	3	7	5 ₁₅	13 ₁	8 ₂	107	7 ₀	752	107	137
	6	4	4	8	6 ₂₀	16 ₀	11 ₂₀	176	6 ₂	1091	136	132
	7	6	2	8	7 ₂₀	13 ₆	10 ₃	140	6 ₂	868	109	124
			37	16	53	45	93 ₇	63 ₄	851	42 ₄	5177	
Gjennemsnit . . .		5 ₂₃	2 ₂₃	7 ₂₆	6 ₄	13 ₄	9 ₁₁	122	6 ₁₁	740	98	115
Kekertak: (Ritenbenks D.)	1	3	3	6	4 ₂₅	14 ₀	11 ₀	154	5 ₂	801	134	178
	2	7	3	10	8 ₁₅	15 ₅	8 ₈	136	5 ₂	709	71	83
	3	6	2	8	7 ₂₀	12 ₅	8 ₀	112	5 ₂	583	78	83
	4	7	3	10	8 ₅	14 ₁	9 ₀	127	6 ₀	762	76	90
			23	11	34	28 ₁₅	56 ₂	37 ₇	529	21 ₀	2855	
Gjennemsnit . . .		5 ₂₆	2 ₂₇	8 ₁₅	7 ₁₁	14 ₁₁	9 ₁₄	132	5 ₁₄	714	84	100
Sarkak: (Ritenbenks D.)	1	4	3	7	5 ₁₅	14 ₂	13 ₅	192	6 ₂	1208	173	220
	2	8	1	9	8 ₁₅	14 ₈	11 ₀	161	6 ₁	980	109	115
	3	6	1	7	6 ₁₅	13 ₇	9 ₂₅	130	5 ₄	703	100	108
	4	8	1	9	8 ₁₅	13 ₈	8 ₀	123	4 ₇	577	64	68
	5	5	0	5	5 ₂₀	11 ₄	8 ₀	91	5 ₀	511	102	102
	6	3	0	3	3 ₂₀	9 ₄	5 ₂	49	4 ₈	234	78	78
	7	3	5	8	5 ₁₅	13 ₁₁	8 ₀	105	5 ₂	555	69	101
	8	6	6	12	9 ₂₀	16 ₅	13 ₅	224	6 ₃	1412	118	157
	9	10	2	12	11 ₂₀	15 ₂	9 ₂	141	5 ₇	802	67	73
	10	5	3	8	6 ₁₅	13 ₂	8 ₈	109	5 ₃	581	73	89
	11	4	4	8	6 ₂₀	13 ₀	8 ₀	104	5 ₃	551	69	92
	12	5	3	8	6 ₁₅	13 ₀	10 ₇	170	6 ₁	1038	130	160
			67	29	96	81 ₁₅	164 ₂	118 ₂₈	1599	66 ₂₉	9152	
Gjennemsnit . . .		5 ₂₆	2 ₂₄	8	6 ₂₈	13 ₇	9 ₂₅	133	5 ₂₈	763	95	112

Sammenstilling.

Boplads	Antal Huse.	Individer				Husenes Størrelse (indvendig)					Kubikfod pr. Individ	
		Voxne	Børn under 12 Aar	Tilsammen	Tilsammen (Børn regnede halvt mod Voxne)	Længde	Dybde	Gulvflade i □ Fod	Højde.	Kubikindhold	Efter det virkelige Antal	Efter det reducerede Antal
Sydgrønland.												
Narssak	7	52	27	79	65 ₇₅	87 ₇₆	82 ₇₇	1046	40 ₇₇	6152		
Narssalik	8	45	20	65	55 ₇₀	88 ₇₆	69 ₇₆	804	42 ₇₇	4462		
Kagssimiut	19	85	28	113	99 ₇₀	192 ₇₉	153 ₇₉	1662	97 ₇₅	8944		
	34	182	75	257	219 ₇₅	369 ₇₄	306 ₇₂	3512	180 ₇₉	19558		
Gjennemsnit		5 ₇₂	2 ₇₂	7 ₇₅	6 ₇₅	10 ₇₉	9 ₇₉	103	5 ₇₉	575	76	89
Nordgrønland.												
Ikamiut	9	67	40	107	87	125 ₇₀	86 ₇₀	1198	50 ₇₁	6688		
Rodebay	7	37	16	53	45	93 ₇₇	68 ₇₄	851	42 ₇₁	5177		
Kekertak	4	23	11	34	28 ₇₅	56 ₇₂	37 ₇₇	529	21 ₇₆	2855		
Sarkak	12	67	29	96	81 ₇₅	164 ₇₂	113 ₇₈	1599	66 ₇₉	9152		
	32	194	96	290	242	439 ₇₁	300 ₇₉	4172	181 ₇₀	23872		
Gjennemsnit		6 ₇₁	3 ₇₀	9 ₇₁	7 ₇₆	13 ₇₇	9 ₇₄	130	5 ₇₇	746	82	98
Hele Grønland.												
	66	376	171	547	461 ₇₅	808 ₇₅	607 ₇₁	7684	361 ₇₉	43430		
Gjennemsnit		5 ₇₇	2 ₇₆	8 ₇₃	7 ₇₉	12 ₇₂	9 ₇₂	116	5 ₇₅	658	79	94

for Læger fremsatte Paastande og paaviste, at de af denne offentlig fremsatte Udtalelser om Boligernes Tilstand i Grønland vare urigtige.

I sin Artikel havde Lægen skrevet:

„Husene, der som oftest behoes af flere Familier, ca. 20 à 30 Personer, ere sjælden over, hyppig under 25 □ Alen indvendigt Maal med en Højde til Loftet, der næppe tillod mig (Forf.) at staa oprejst.“ Urigheden af denne Paastand paaviser Dir. H. ved at henvisse til Resultatet af de af ham foretagne Opmaalinger; efter disse var det højeste Antal Beboere, som fandtes i de opmaalte Huse, 16, nemlig 8 Voxne og 8 Børn; af de opmaalte Huse havde Halvdelen eller 16 Huse fra 8—10 Beboere hvert, 9 Huse havde fra 3—7, og kun 7 Huse havde fra 11—16; fremdeles var Gjennemsnittallet saavel for hele Nordgrønland som særlig for de opmaalte Huse kun 9 Personer.

Endvidere paaviser Dir. H., at den Paastand, at Husenes Gulvflade er „sjælden over, hyppig under

25 □ Alen“ altsaa 100 □ Fod, ligeledes er urigtig, idet Gulvfladen for de opmaalte Huse gennemsnitlig var 130 □ Fod, og at af samtlige Huse kun 3 havde en Gulvflade af under 100 □ Fod.

Endelig udtaler Dir. H.: „Vil man efter Angivelserne i den citerede Udtalelse (se ovenfor) beregne Rumfanget for hver Beboer, bliver dette 20 à 30 Kbfod, medens det rette Rumfang er 82 Kbfod for hver Beboer. Overdrivelserne i Udtalelserne bestaa i, at Beboernes Antal for hvert Hus er mindst fordoblet og Husenes Fladeindhold samtidig reduceret med mindst en Fjerdedel.“

Med Hensyn til den anden Forfatters Udtalelse om, at der i Henseende til de Indfødtes Boliger i Nordgrønland skulde være indtraadt en „betydelig Forværring“, udtaler Dir. H., at denne Paastand er aldeles uberegtiget; tilmed kan det godtgøres, at en saadan Forværring af Boligerne ikke foreligger.

Dir. H. skriver: „Herom skal man henvisse til,

at der i 1845 af Dr. med. Kayser, ifølge hans Indberetning derom (jfr. Rink: Samling af Betænkninger, S. 62) er foretaget en Række Udmaalinger af de Indfødtes Boliger i de samme nordgrønlandske Distrikter, hvor de nu foreliggende Opmaalinger have fundet Sted. Kayser siger i sin Indberetning, at Husene alle ere paafaldende smaa; det største, som undersøgtes, havde kun 150 Kubikfod Rumfang til hver Beboer, det mindste $56\frac{1}{2}$ Kbfod, i Gjennemsnit vel 80 à 100 Kbfod for hver Beboer. Det kan ikke ses, hvorledes Kayser ved disse Angivelser har medregnet Børnene, om han har regnet dem lige med Voxne, i hvilket Tilfælde han dog sikkert ikke har medregnet de spæde Børn. Sammenholdes hermed de nu foretagne Opmaalinger (i Nordgrønland), vil man se, at efter disse kom der for hver Beboer i det største Hus 173 Kubikfod (naar Børn under 12 Aar regnes halvt mod Voxne: 220 Kbfod), i det næststørste 150

	Længde.	Dybde.	Gulvflade.
Nordgr.	13.7 Fod.	9.4 Fod.	130 □ Fod.
Sydgr.	10.9 —	9.0 —	103 —
Hele Grønland.	12.2 —	9.2 —	116 —

Efter de foretagne Opmaalinger skulde Forholdene altsaa stille sig bedre for Nordgrønland end for Sydgrønland. Med Hensyn til Rumfanget pr. Individ staa Boligerne ved de tre Boplads i Sydgrønland adskilligt uheldigere end ved Rodebay, Kekertak og Sarkak i Nordgrønland, medens Boligerne ved Ikamiut staa uheldigst blandt samtlige opmaalte Huse, og dette uagtet den næststørste af samtlige opmaalte Boliger findes ved denne Boplads. Efter de i Sydgrønland foretagne Opmaalinger var det højeste Antal Beboere, som fandtes i de opmaalte Huse, 23, nemlig 17 Voxne og 6 Børn, (Rumfang pr. Individ 67 (77) Kubikfod); af de opmaalte Huse havde noget over Halvdelen eller 18 Huse fra 3—7 Beboere hvert, 8 Huse havde fra 8—10 og 7 Huse fra 11—14; endelig var Gjennemsnittallet for hele Sydgrønland 8.3 og for de opmaalte Huse kun 7.5 Personer. Det er foran anført, at der efter de foretagne Maalinger i Nordgrønland for hver Beboer kom i det største Hus 173 (220) Kbfod., i det næststørste 150 (163) Kbfod., i det mindste 44 (52) Kbfod. og i Gjennemsnit 82 (98) Kbfod. Efter Maalingerne i Sydgrønland kommer der dér for hver Beboer i det største Hus 202 (202) Kbfod., i det næststørste 172 (229) Kbfod., i det mindste 25 (33) Kbfod. og i Gjennemsnit 76 (89) Kbfod. Med Hensyn til Gulvfladen i Husene er Forholdet efter de foretagne Maa-

Kbfd. (163 Kbf.), i det mindste 44 Kbf. (53 Kbf.) og i Gjennemsnit 82 Kbf. (98 Kbf.) Disse Tal afvige ikke i nogen væsentlig Grad fra Kayser's; ved at sammenholde de to Opmaalinger, der saaledes have fundet Sted med omtrent 40 Aars Mellemrum, tør man med Bestemthed modsige Paastanden om, at der skulde være indtraadt en betydelig Forværring, ja overhovedet nogen væsentlig Forværring af Boligernes Tilstand i Nordgrønland; i saa Henseende maa Tilstanden nu (1883) antages at være i det Væsentlige den samme som for 40 Aar siden."

Sammenholder man nu de i Nordgrønland foretagne Opmaalinger med Opmaalingerne i Sydgrønland, faaer man følgende Gjennemsnitsforhold for Boligerne, (Beboernes Antal er i Oversigten beregnet dels efter det virkelige, dels reduceret, nemlig med Børn under 12 Aar tagne halvt mod Voxne):

	Højde.	Kbindhold.	Rumfang for hver Beboer. virkeligt.	reduceret.
Nordgr.	5.7 Fod.	746 Kbfd.	82 Kbfd.	98 Kbfd.
Sydgr.	5.3 —	575 —	76 —	89 —
Hele Grønland.	5.5 —	658 —	79 —	94 —

linger noget uheldigere i Sydgrønland end i Nordgrønland, nemlig i Gjennemsnit 103 □ Fod mod 130 □ Fod. I Nordgrønland havde af samtlige Huse kun 3 en Gulvflade af under 100 □ Fod; i Sydgrønland fandtes der derimod af 34 Huse 16 med en Gulvflade af under 100 □ Fod, deraf igjen 6 under 50 □ Fod; den mindste maalte Gulvflade, 29 □ Fod, fandtes i et Hus ved Narssalik i Frederikshaabs Distrikt, der imidlertid kun beboedes af 2 Individ; i dette Hus kom der 62 Kbfd. pr. Individ.

Med Hensyn til tidligere Forfatteres Angivelser af Størrelsen af de Indfødtes Boliger skal jeg til Sammenligning her anføre følgende Udtalelser af dem om dette Punkt:

H. Egede (1741. S. 63). Enkelte af Husene ere saa store, at de kunne rumme 7—8 Familier; de ere kun 4—6 Fod høje.

Crantz (1765, I. S. 185). Husene ere 12 Fod dybe, og, eftersom der i dem boer mange eller faa, 24—72 Fod brede og saa høje, at man netop kan staa oprejst.

Graah (1832. S. 49). Husene ere 6—8 Fod høje, 12—14 Fod dybe og 60 Fod brede. Størrelsen er forskellig efter Antallet af Familieme, som komme overens om at bo sammen, og som undertiden ere 7 eller 8. Et saadant Hus er da nær som ovenfor angivet.

Mathiesen (1852. S. 80). Husene ere 8 Fod høje og alm. 14 Fod dybe; Bredden er afhængig af, hvor mange Familier der bo i Huset; i Julianehaabs Distrikt ofte 40 Fod og derover.

Rink (1857. II Bind. S. 243). Husene ere 6—8 Fod høje, 12 Fod dybe og 12—36 Fod brede, eftersom de ere bestemte til en eller flere Familier.

* * *

Jeg skal afslutte disse Bemærkninger med at udtale Haabet om, at Offentliggjørelsen i „Geografisk

Tidsskrift“ af det indsamlede og her bearbejdede statistiske Materiale vil kunne fremkalde efter Forløbet af en Aarrække en lignende Bearbejdelse af det Materiale, der da maatte være samlet, og Udbyttet af en saadan Bearbejdelse vil da selvfølgelig blive forholdsvis større. Det vilde tillige være mig kjært, om jeg ved min lille Afhandling kunde opnaa at fæstne Interessen hos mine tidligere Medarbejdere*) i Sydgrønland for Indsamling af statistiske Oplysninger, naar de se, at Udbyttet af deres Arbejde naaer frem for Offentligheden.

Momenter af Vestindiens Geografi.

(Troperne i Almindelighed. Barbados. De dansk-vestindiske Øer).

Ved Cand. H. Lassen.

II.

Om Morgen den d. 9. November ankom vi paa Rheden foran Bridgetown, Barbados Hovedstad. Det var endnu mørkt, men Ingen kunde desuagtet være i Tvivl om, at et Tropeland var nært; denne sødlige, krydrede Urte Duft, der af Brisen førtes ud over Havet, var den samme, som slaar En imøde, naar man træder ind i et Væxthus med tropiske Planter. Da Morgen gryede, antog den østlige Himmel lidt efter lidt de skønneste Farver. Selve Sollegemet var skjult af mørke Klodeskyer med gyldne Rande, men over dem kastedes violette Straalebundter imod Zenith paa en Baggrund af det reneste Blaafarvet og skabte Farvenuancer af vidunderlig Pragt. Nu afdækkede den grønne Tropes sine bølgeformige, afrundede Konturer, uden dristige Former, uden stejle Højder, kronede af mørke Urskovsmasser, men paa Afstand at ligne med et frodigt grønt Parklandskab af lysegrønne Sukkermarker og spredte, mørkere Trægrupper. Enkeltvis eller i smaa Grupper hævede de slanke Palmer — Kokos- og Kongepalmer — deres gratiøst bøjede Fjerkroner over den lavere Vegetation og tegnede sig skarpt mod den straalende Morgenhimmel. Havet, som længere ude var dybt indigoblaafarvet, antog nærmere Kysten over den lyse Koralbund en grønlig Tone og kastede sig endelig som skumklædte Braadsøer ind mod den skinnende hvide, lave Forstrand, der for en væsentlig Del er dannet af findelste Koralbrudstykker, og som en smal Brømme slynger sig om næsten hele Øen.

Den engelsk-vestindiske Ø *Barbados* er den østligste af de smaa Antiller og har en noget isoleret Beliggenhed i Atlanterhavet under c. 13° 6' N. Br. og 59° 7' V. Lgd. Den hører væsentlig til den *ydre Zone* af lave — tertiære og yngre — Øer, blandt hvilke kunne nævnes Anegada, Sombroero, Barbuda og Antigua. Imod Vest er de nærmeste Øer Sta Lucia (c. 150 Klm. fjærnet fra Barbados) og St. Vincent, begge høje Øer, der ere opbyggede af yngre Eruptiver og tilhøre den *indre Zone* af vulkanske Øer, der i deres Beliggenhed ere blevne sammenlignede med Vulkanerne paa Inder-siden af Apenninerne (se tidl.). De smaa Antiller, Jomfruøerne, Puerto rico og Haiti, hvile, som tidligere berørt, paa et langstrakt, buet, smalt underseisk Plateau, over hvilket Havet kun enkelte Steder har en Dybde paa mere end 1000 m., og som til begge Sider falder brat ned, især mod Øst og Nord til Atlanterhavets oceaniske Dybder. Kun faa Mil tilføes nordfor Jomfruøernes Gruppe maaler man Dybder paa over 6000 m., ja, Atlanterhavets største Dybde, 8341 m., er her loddet næppe 20 Mil fra Puerto rico's Nordkyst**).

*) Forfatteren af denne Artikel har i femten Aar været ansat ved flere af de sydgrønlandske Kolonier og har fra 1884—90 været Inspektør i Sydgrønland. R. A.

***) Det er jo overhovedet et karakteristisk Træk, at de største Dybder i de enkelte Oceaner eller Rand- og Middelhavet hyppigst loddet i Nærheden af en Kyst og ikke centralt i vedkommende Hav. Dette finder Sted i